

58 – שאור זה של חטים נקרא בשם 'שאור' והוא המידא מיקרי –
 59 ושאור זה של השעורים נקרא בשם 'שאור', ומפני ששם שוה הנה
 60 ליה מין במינו, וכל מין במינו, במשהו.
 61 אביי מביא מקור לדבריו: אמר אבוי, מנא אמניא לה דכתר מעמא
 62 אולין – שהולכים אחר הטעם, ממה (דתניא) [דתנין] (עלה פ"ב מ"א),
 63 שאם נפלו לתוך קדירה תכלין שלשה ושלשה שמות והן מין אחד –
 64 שנים או שלשה תבלינים שחלוקים בשמותיהם, אבל כולם ממין
 65 אחד, וכגון שלשה מיני פלפל, שחלוקים בשמותיהם שנקראים כפי
 66 צורתם 'פלפל ארוך' 'פלפל לבן' ו'פלפל שחור'. או שנפלו לתוך
 67 הקדירה תבלינים ממין שלשה – משלשה מינים ולהם שלש שמות,
 68 אסורין ומצטרפין – אם התבלינים הם של איסור מצטרפים הם זה
 69 לזה, ואף אם בכל תבלין בפני עצמו אין בכדי לתבל את הקדירה, כל
 70 שעל ידי צירופם הקדירה מתובלת, הרי היא אסורה. ואמר חזקיה
 71 הטעם ששלשה מינים מצטרפים זה לזה אף שגם בשמותיהם אינם
 72 שוים, מפני דהקא במיני מתיקה עסקין – שכאן מדובר בתבלינים
 73 שטעמם מתוק. והואיל וראויין למתק בהן את הקדירה – לתת
 74 בתבשיל טעם טוב שיהיה ראוי לאכילה, נחשבים הם כמין אחד
 75 ומצטרפים לאסור.
 76 אביי מבאר את ראייתו: אי אמרת בשלמא פתר מעמא אולין,
 77 ויתישבו דברי הסיפא של המשנה שתבלינים משלשה שמות
 78 מצטרפים זה לזה, מפני שכולי חד מעמא הוא – שכולם טעם אחד
 79 להם. אלא אי אמרת פתר שמא אולין – אלא אם תאמר שהולכים
 80 אחר השם, האי שמא לחוד והאי שמא לחוד – הלא לתבלין זה יש
 81 שם לבדו ולזה שם לבדו, ואיך יצטרפו זה לזה. ומכך ששינו
 82 שמצטרפים, יש להוכיח שהולכים אחר הטעם, ולא אחר השם.
 83 ורבא אמר לה – אין להביא ממשנה זו ראייה שהולכים אחר הטעם,
 84 כי הא מני – מי הוא התנא ששנה משנה זו, רבי מאיר היא, ולדבריו
 85 אכן מצטרפים מיני תבלין זה לזה אף שאינם שוים כלל זה לזה לא
 86 בשמם ולא בטעמם, דתניא, רבי הודה אומר משום רבי מאיר,
 87 מנין לבל איסורין שבתורה שמצטרפין זה עם זה, שאם אבל חצי
 88 זית מאיסור זה ועוד חצי זית מאיסור אחר, לוקה על שניהם כאילו
 89 אבל כזית מאיסור אחד. ופירוש הפסוק, שכל שתיעבתי לה – כל דבר
 90 ודרש רבי מאיר שפירוש הפסוק, שכל שתיעבתי לה – כל דבר
 91 שאסרתי עליך, ואמרת לך לתעבו ולהתרחק ממנו, הרי הוא ככל
 92 תאכל – הרי הוא בכלל אזהרת הכתוב 'לא תאכל', ולמדנו מכך
 93 שלוקים על אכילת כזית המצורף מכל האיסורים. וכשם שלוקים
 94 עליהם, כך גם מצטרפים לאסור את הקדירה, אף שאינם שוים לא
 95 בשמם ולא בטעמם, וזוהו טעם המשנה בערלה שכתבה ששלשה
 96 מינים ושלש שמות מצטרפים. וחכמים חולקים על רבי מאיר וסוברים
 97 שאין כל האיסורים מצטרפים, ואמר רבא שלפי שיטתם, רק איסורים
 98 השוים בשמם מצטרפים זה לזה.
 99 הגמרא מבארת דין יין וחומץ שנתערבו: חלא לגו חמר – חומץ של
 100 איסור שנפל לתוך יין של היתר, לדברי הכל אין היין נאסר במשהו,
 101 אלא בנותן מעם – שאם החומץ נותן טעם ביין, היין אסור. וטעם
 102 הדין, מפני שבשעה שנתערבו חלוקים הם לגמרי זה מזה בין בשמם
 103 ובין בטעמם ובין בריחם, וכל שנתערב מין בשאינו מינו אין אוסר
 104 תערובתו עד שיתן האיסור טעם בהיתר.
 105 אולם אם נתערב חמר לגו חלא – שנפל מעט יין אסור לתוך חומץ
 106 מרובה, ודרך יין הנופל לתוך חומץ, שמיד כשנכנס לאויר הכלי נהפך
 107 ריחו לריח חומץ, ובשעה שהגיע היין לתוך החומץ, שוים הם בריחם
 108 אלא שאינם שוים בטעמם. אבוי אמר, היין אוסר במשהו, אפילו אם
 109 לא מורגש בחומץ טעם היין, ורבא אמר היין אוסר בנותן מעם.
 110 הגמרא מבארת את טעם מחלוקתם: אמר חמר במשהו,
 111 מפני שיש שריחיה חלא ומעמא חמר – שריחו בחומץ וטעמו כיון,
 112 נידון בחלא – בחומץ, ומכיון שבשעה שנתערבו, אף היין היה ריחו
 113 בחומץ, הנה ליה מין במינו, מפני שישן זה דינו בחומץ, וכל מין
 114 במינו אוסר תערובתו במשהו.

1 הגמרא דנה בדין יין נסך שנתערב בענבים: חמר עתיקא – יין ישן
 2 של גוים, שנתערב בענבי – בענבים מבוקעות, דברי הכל בנותן מעם
 3 – אין הענבים נאסרות אלא אם ניכר בהם טעם היין הישן. אמנם אם
 4 נתערב חמר חתא בענבי – יין חדש בענבים, נחלקו אמוראים
 5 בדינו, אבוי אמר היין אוסר את הענבים במשהו, ורבא אמר בנותן
 6 מעם – אם יש בהם טעם יין, ומכיון שאין טעמו של יין חדש מורגש
 7 בענבים, ישער בשישים.
 8 הגמרא מבארת את טעם מחלוקתם: אבוי אמר במשהו, מפני שבכדי
 9 לקבוע מהו מין המאכל, פתר מעמא אולין – אנו הולכים אחר
 10 הטעם, ואבוי ואבוי – וזהו זה, הן היין החדש והן הענבים, חד מעמא
 11 הוא – טעם אחד להם, והנה ליה מין במינו – והרי הם נחשבים כמין
 12 במינו, והדין הוא שמין של איסור שנתערב במינו היתר, אוסר
 13 תערובתו במשהו, ולכן גם יין חדש זה אוסר את הענבים אפילו
 14 במשהו. ורבא אמר בנותן מעם, מפני שבכדי לקבוע מהו מין
 15 המאכל, פתר שמא אולין – אנו הולכים אחר שמו, שכל שני מינים
 16 ששמם שוה נחשבים כמין אחד, אף אם חלוקים בטעמם. והאי שמא
 17 לחוד – והיין החדש יש לו שם נפרד שנקרא 'יין', והאי שמא לחוד
 18 – והענבים המותרים גם להם יש שם נפרד שנקראים 'ענבים', והנה
 19 ליה מין בשאינו מינו – והרי הם כמין מאכל של איסור שנתערב
 20 בשאינו מינו, ומין שנתערב בשאינו מינו, אינו אוסר תערובתו אלא
 21 בנותן מעם – כשמורגש טעם האיסור בהיתר.
 22 הגמרא מקשה ממשנתנו על דברי אבוי: תנו, וין נסך שנפל על גבי
 23 ענבים כו' ידיחם והם מותרות, ואם היו מבוקעות אסורות, מפני
 24 שהיין נכנס לתוך הסדקים. ומבארת הגמרא את קושייתה, קא חלקא
 25 דעתה, חמר חתא בענבי שהמשנה עוסקת ביין חדש שנפל על
 26 הענבים, ומאי לאו – וכי אין כוונת המשנה, שהענבים המבוקעות
 27 נאסרו מהיין בנותן מעם, וכדברי רבא, וקשה מכאן על אבוי שאמר
 28 שמפני שטעמם שוה הרי הם כמין אחד האוסר תערובתו במשהו.
 29 מתרצת הגמרא: לא – אין כוונת המשנה שהיין אוסר בנתינת טעם,
 30 אלא אוסרם במשהו, וכדברי אבוי.
 31 דוחה הגמרא תירוץ זה: הא מדקתני סיפא – והלא מכך ששינו
 32 בסיפא, וההכלל כל שפנהאנו בנותן מעם, אסור לאכול את
 33 ההיתר, מפני טעם האיסור המורגש בו ומשבחו, וכל שאין בהנאתו
 34 בנותן מעם, מותר לאכול את ההיתר עם האיסור המערב בו, מכלל
 35 – משמע מזה דבנותן מעם עסקין – שאף ברישא המשנה עוסקת
 36 ביין האוסר את הענבים בנתינת טעם, והסיפא באה לפרש את
 37 הרישא, שנתינת הטעם שברישא אוסרת רק כשהיא לשבח ולא
 38 לפגם. וחזרת הקושיא לבאבי, שאמר שישן חדש בענבים אוסר
 39 במשהו.
 40 מתרצת הגמרא: ואבוי מחמת קושיא זו יפרש, מתניתין אינה עוסקת
 41 ביין חדש אלא בחמר עתיקא בענבי – ביין ישן שנתערב בענבים,
 42 ומכיון שחלוק היין מהענבים אף בטעמו, גם אבוי מודה ששני מינים
 43 הם, ואין התערובת נאסרת אלא בנתינת טעם.
 44 הגמרא מביאה דין נוסף שנחלקו בו אבוי ורבא אם הולכים אחר
 45 הטעם או אחר השם: חלא דחמר וחלא דשיכרא – חומץ יין וחומץ
 46 שכר אחד של איסור ואחד של היתר, שנתערבו זה בזה. וכן חמר
 47 דחימי וחמר דשערי – שאור של חטים ושאור של שעורים,
 48 שנתערבו, אבוי אמר החומץ או השאור אוסרים בנותן מעם, מפני
 49 שבתר מעמא אולין – אנו הולכים אחר הטעם, והאי מעמא לחוד
 50 – חומץ היין או שאור החטים יש לו טעם נפרד, והאי מעמא לחוד –
 51 וכן חומץ השכר או שאור השעורים יש לו טעם נפרד, והנה ליה מין
 52 בשאינו מינו – והרי הם כמין שנתערב בשאינו מינו, ומין בשאינו
 53 מינו בנותן מעם.
 54 ורבא אמר החומץ או השאור, אוסרים במשהו, מפני שבתר שמא
 55 אולין – שאנו הולכים אחר השם, כדי לקבוע מהו מין המאכל, והאי
 56 חלא מיקרי – חומץ זה של יין נקרא בשם 'חומץ', והאי חלא מיקרי
 57 – וכן חומץ זה של שכר נקרא בשם 'חומץ', וכן האי חמר מיקרי

עבודה זרה דף סו עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) קיט

30 שכל ריחא של איסור אוסר את המאכל שקיבל ריח זה, מכל מקום
 31 שם לא נאסרה הפת, לפי שכשקיבלה הפת את הריח כבר נשרף
 32 הדבר האוסר, דהיינו הכמון, ולא נשאר בתנור אלא ריחו, ובאופן זה
 33 אין ריח אוסר.
 34 הגמרא דנה אם ניתן לומר שמחלוקת אביי ורבא בריחא, אם מילתא
 35 היא או לאו מילתא היא, היא מחלוקת תנאים: **אמר רב מרי,**
 36 מחלוקת אביי ורבא היא **בְּתַנְאֵי** – במחלוקת תנאים, ששינינו במשנה
 37 (תרומות פ"י מ"א), **הַרְוֵדָה פַּת תְּמָה מִן הַתְנֹר וְנִתְנָה כְּשֵׁחֵי חֲמָה עַל פִּי**
 38 **חֲבִית שָׁל יוֹן שָׁל תְּרוּמָה, שֶׁל דְּעוּת בְּדַבְר, רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר אֵת**
 39 **הַפֶּת לֵאבִילָה לְזוּרִים,** לפי ששאבה את ריח היין שהוא יין תרומה
 40 ואסור לזרים, ונאסרה אף היא באבילה לזרים. **וְרַבִּי יְהוּדָה מְתִיר אֵת**
 41 **הַפֶּת לְזוּרִים,** לפי שאין ריח היין אוסר אותה. **רַבִּי יוֹסִי מְתִיר בְּפֶת שָׁל**
 42 **חֵיטִין שְׁהוֹנְחָה עַל פִּי חֲבִית שֶׁל יוֹן שֶׁל תְּרוּמָה,** שפת חטין אינה
 43 שואבת מריח היין ועל כן אינה נאסרת הימנה, **וְאוֹסֵר בְּפֶת שָׁל**
 44 **שְׁעוּרִים שְׁהוֹנְחָה עַל פִּי חֲבִית יוֹן תְּרוּמָה, מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁעוּרִים שׁוֹאֲבוֹת**
 45 **מֵרִיחַ הַיַּיִן,** והריח אוסרה לזרים כדין תרומה. מסיים רב מרי את
 46 דבריו, **מֵאִי לֹא בְּהָא קָמִיפְלִגי** – האם לא בכך נחלקו, **דְּמַר וְרַבִּי**
 47 **מֵאִיר] כְּבַר שְׂרִיחָא מִלְּתָא הִיא,** ולכן אסר את הפת לזרים, **וְדַרְבִּי**
 48 **יְהוּדָה] כְּבַר רִיחָא וְלֹא פְלוּם הוּא,** ולכן התירה לכל.
 49 הגמרא מבארת את הדעות במשנה לשיטת אביי ולשיטת רבא.
 50 מבררת הגמרא: **לְרַבָּא** – שאמר שריחא לאו מילתא היא, **וְדַרְבִּי**
 51 **הוּא לומר שדבריו תְּנָאֵי הִיא** – תלויים במחלוקת תנאים, שרבי מאיר
 52 סובר ריחא מילתא היא ורבי יהודה סובר ריחא לאו מילתא היא,
 53 ודבריו הם כדעת רבי יהודה בלבד, אולם **לְאַבְיִי** שאמר שריחא
 54 מילתא היא, **מִי לִימָא תְּנָאֵי הִיא** – האם גם הוא יצטרך לומר שדבריו
 55 תלויים במחלוקת תנאים, והם כדעת רבי מאיר בלבד.
 56 משיבה הגמרא: **אֲמַר לָךְ אַבְיִי** – יוכל אביי להשיב ולומר, **לֹא מִי**
 57 **אֵיתְמַר עֲלֵךְ** – האם לא נאמר על משנה זו כך, **אֲמַר רַבָּה בַר בַּר**
 58 **חֲנָה אֲמַר רִישׁ לְקִישׁ, בְּפֶת חֲמָה וְהִיא מוֹנַחַת עַל פִּי חֲבִית פְּתוּחָה,**

1 **וְרַבָּא אָמַר,** שאין היין אוסר את החומץ במשהו אלא **בְּנִתְנֵן מַעַם,**
 2 **שִׁינ שְׂרִיחָה תְּלָא וְטַעְמָא תְּמַרָא** – שריחו חומץ וטעמו יין, **תְּמַרָא**
 3 **– הרי הוא נידון כיון, וְבִשְׁעָה שֶׁנִּתְעַרְבוּ הַיַּיִן וְהַחֹמֶץ, הִנֵּה לִיה מִן**
 4 **בְּשָׂאֵינוּ מִינוּ,** שהיין וחומץ שני מינים הם, **וְכַל מִן בְּשָׂאֵינוּ מִינוּ,**
 5 **אינו אוסר אלא בְּנִתְנֵן מַעַם.**
 6 אגב מחלוקת אביי ורבא אודות ריחיה חלא וטעמיה חמרא אם
 7 הולכים אחר הריח או אחר הטעם, מביאה הגמרא מחלוקת נוספת
 8 בין אביי ורבא אודות ריח ביין נסך: **הָאֵי בַת הַיְהֵא** – נקב זה שנוקבים
 9 במכסה חבית יין להריח על ידו את יינה ולבודקו אם יכול להתקיים,
 10 דינו הוא שלהריח בו **עוֹבֵד בּוֹכְבִים בֵּין דִּישְׁרָאֵל, שְׁפִיר דְּמִי** – מותר
 11 הדבר, שהרי אין הגיו נוגע ביין או שותה ממנו ואינו אוסרו. ולהריח
 12 **וְשְׂרָאֵל בְּנִקֵּב זֶה בֵּין דְּעוֹבֵד בּוֹכְבִים,** שהוא יין נסך, נחלקו בדבר,
 13 **אֲבִי אֲמַר אֲסוּר, רַבָּא אָמַר מוֹתֵר.**
 14 הגמרא מבארת את טעמי המחלוקת: **אֲבִי אֲמַר אֲסוּר לִישְׂרָאֵל לְהַרְיֵחַ**
 15 **בֵּין נֶסֶךְ, מִשּׁוּם שְׂרִיחָא מִלְּתָא הִיא** – ריח דבר חשוב הוא, והמריח
 16 נחשב כשותה את היין, ושתיית יין נסך אסורה. **רַבָּא אָמַר מוֹתֵר**
 17 **ישׂראל להריח ביין נסך, מִשּׁוּם שְׂרִיחָא לֹא מִלְּתָא הִיא** – ריח אינו דבר
 18 חשוב, ואין הרחה נחשבת כשתייה, ולכך אין איסור להריח יין נסך.
 19 רבא מביא מקור לדעתו שריחא לאו מילתא היא: **אֲמַר רַבָּא, מִנָּא**
 20 **אֲמִינָא לָהּ** – מהדין לומד אני לדין זה **דְּרִיחָא** [– שריח] **וְלֹא פְלוּם**
 21 **הוּא,** ומותר להריח בבת תיחא, **דְּתַנֵּן** – ששינינו במשנה (תרומות פ"י מ"ד),
 22 **תְּנֹר שְׁהִפְיֹן** [–הבעירו והזימנו] **בְּכַמּוֹן שָׁל תְּרוּמָה,** ולאחר מכן
 23 **אָפַה בּוֹ אֵת הַפֶּת,** הפת מותרת באבילה גם לזרים האסורים
 24 בתרומה, **לְפִי שֶׁאֵין בְּפֶת מַעַם כְּמֹזֵן אֲלָא רַק רִיחָא שֶׁל כְּמֹזֵן,** ומוכח
 25 שאין ריח תרומה אוסר לזרים פת שקיבלה ריח זה, ומכאן מקור לדין
 26 זה שריחא לאו מילתא היא.
 27 הגמרא מפרשת מה יענה אביי לראיה זו. מבררת הגמרא: **וְאַבְיִי מַה**
 28 **יענה על כך שמוכח מכאן שלא כמותו. מבארת הגמרא: אביי יאמר**
 29 **שְׂשָׂאֵנִי הָתָם דְּמִיקְלָא אִיפְּוִרְיָה** – שונה הדבר שם מבכל ריחא, שאף

המשך ביאור למס' עבודה זרה ליום ראשון עמ' א

10 מקשה הגמרא: בין לגבי עבודה זרה שהעמדנו במתחלקת לשבריה,
 11 ובין לגבי יין נסך שהעמדנו בחיס הדריני, שאין הפסד בשבירתם,
 12 אבל עדיין קשה וְהֵלָא הגר רוצה בקיומו **שְׁלֹא יִגְנוּבוּ וְשְׁלֹא**
 13 **יֵאבְדוּ.**
 14 מתרצת הגמרא: **אֲלָא אֲמַר רַב פִּסְאִי יוֹשֵׁת תְּנֵר קְאָמְרָת** [–אמרתו],
 15 וכי משם אתה מקשה, **שְׂאֵנִי** – שונה הדין בַּיְרוּשָׁת הַנֵּר, דְּאִקְלוּ בַּהּ
 16 רַבְּנֵן ולא אסרו ברוצה בקיומו, נְיִוְרָה שְׂמָא יְחֻזֵר הגר לְקַלְקְלוּ
 17 וימיר את דתו אם נאסור עליו לקבל את תמורת העבודה זרה והדין
 18 נסך.

1 **עֲבֹדָת בּוֹכְבִים** ואחיו הגר מקבל מעות, אבל באופן שנאמר במשנה
 2 שהגוי נוטל יוֹן נֶסֶךְ והאח הגר נוטל פירות, **מֵאִי אֵיבָא לְמִימַר,** הלא
 3 אם היין ישפך לא יוכל האח הגר לקבל את תמורתו, ונמצא שהוא
 4 רוצה בקיומו של היין ואף על פי כן לא נאסרה התמורה, ושלא
 5 כדברי רב ששת.
 6 משיבה הגמרא: המשנה עוסקת ביין נסך הבלוע כְּבַד העשוי מְחָרָם
 7 הַדְרִינִי, שהיין נבלע בדפנות הכלי, ובאופן זה לא איכפת לגר בקיומו
 8 השלם של הכד, לפי שגם אם ישבר, ישרה את השברים במים והדין
 9 הבלוע יצא מתוכו.

המשך ביאור למס' עבודה זרה ליום שני עמ' א

11 החמר לקחת מזון לכל הדרך.
 12 משיבה הגמרא: **אֲמַר רַב פִּסְאִי, לֹא צְרִיכָא** אלא באופן דְּשִׁבְיָת
 13 לְמִימְרָח וְלִמְזוֹן מֵאֲוִנָא לְאוֹנָא – שמצוי מזון שאפשר לטרוח
 14 ולקנותו בכל מלון ומלון שחונים הם בו לאחר הליכת יום אחד.
 15 ולפיכך, **חֲמַר דְּרַבִּיָּה לְמִימְרָח וְלִמְזוֹן** – החמר שדרכו לטרוח ולקנות
 16 לעצמו מזון, על כן אינו רשאי לו לקחת יותר ממזון של יום אחד,
 17 אבל שוֹכֵר לֹא דְרַבִּיָּה לְמִימְרָח וְלִמְזוֹן – אין דרכו לטרוח ולקנות
 18 מזון, ולכן התירו לו לקחת מזון של כל הדרך.
 19 עוד בענין שכר עבודה בין נסך: **אָבוּהִי דְרַב אֶהָא גְרִיָּה דְרַב אֵיקָא**
 20 **– אביו של רב אחא שהיה בנו של רב איקא, כלומר רב איקא,**

1 הוא רשאי להניח את הכד על הבהמה, **מִיָּהּ** – מכל מקום, **אִי לֹא**
 2 **מוֹתִיב לִיה** – אם לא יניחנו, **מִי אֲמַרְיֵן לִיה נְבִי לִיה אֲנָרָא דְלִגְנִיתוּ**
 3 **– וכי נאמר לו לנכות מדמי השבירות את שכר הובלת הכד, וכיון**
 4 **שכן, גם כשהוא מניחו על הבהמה, לא נחשב השכר עבור הובלת**
 5 **הכד.**
 6 הגמרא חוזרת לבאר את הברייתא בה נתבאר זכויותיהם של השוכר
 7 ושל החמר בהנחת דברים על החמור. שואלת הגמרא: **הִיבִי דְמִי** –
 8 במה מדובר, **אִי דְשִׁבְיָת לְמְזוֹן** – אם במהלך הדרך מצוי מזון לקנותו
 9 בכל שעה, **חֲמַר נְמִי לְעֵבֵב** על השוכר מלקחת מזון לכל הדרך, **וְאִי**
 10 **דְלֹא שְׁבִיָּת לְמְזוֹן** – ואם אין מצוי לקנות, **שׁוֹכֵר נְמִי לֹא לְעֵבֵב** על